

**«Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ»
КЕАҚ Ғылыми кеңес отырысында
11.06.2024 ж. №11 хаттамамен
БЕКІТІЛДІ**

**«D018 – Орыс тілі мен әдебиетінің педагогтарын даярлау»
білім беру бағдарламалар тобына
докторантураға түсушілерге арналған
емтихан бағдарламасы**

I. Жалпы ережелер

1. Бағдарлама «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығына (бұдан әрі – үлгілік қағидалар) сәйкес жасалды.

2. Докторантураға түсу емтиханы сұхбаттасудан, эссе жазудан және білім беру бағдарламалары тобының бейіні бойынша емтиханнан тұрады.

Блогы	Балы
1. Сұхбаттасу	30
2. Эссе	20
3. Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтихан	50
Барлығы/ өту ұпайы	100/75

3. Түсу емтиханының ұзақтығы – 3 сағат 10 минут, осы уақыт ішінде оқуға түсуші эссе жазады, электрондық емтихан билетіне жауап береді. Сұхбаттасу ЖОО қабылдау емтиханының алдында өткізіледі.

II. Түсу емтиханын өткізу тәртібі

1. «D018 – Орыс тілі мен әдебиетінің педагогтарын даярлау» білім беру бағдарламалары тобына докторантураға түсушілер проблемалық / тақырыптық эссе жазады. Эссе көлемі – 250 сөзден кем болмауы керек.

Эссе мақсаты – теориялық білімге, әлеуметтік және жеке тәжірибеге негізделген өз аргументациясын құрастыру қабілетінде көрініс табатын аналитикалық және шығармашылық қабілеттер деңгейін анықтау.

Эссенің түрлері:

- зерттеу қызметіне ынталандырушы себептерді ашатын мотивациялық эссе;
- жоспарланған зерттеудің өзектілігі мен әдістемесін негіздейтін ғылыми-аналитикалық эссе;
- пәндік саладағы ғылыми білімнің әртүрлі аспектілерін көрсететін проблемалық/тақырыптық эссе.

2. Электрондық емтихан билеті 3 сұрақтан тұрады.

Білім беру бағдарламасы тобының бейіні бойынша емтиханға дайындалуға арналған тақырыптар

«Орыс әдебиетін оқытудың инновациялық әдістері» пәні

1-тақырып: Әдебиеттанудағы заманауи тәсілдер. Классикалық және интерактивті оқыту технологиялары. Проблемалық оқыту: өткен, бүгін, болашақ. Эвристикалық оқыту. Оқушыға бағытталған оқыту. Өнімді оқыту. Постмодернизм поэтикасының ерекшеліктері. Шығармаларды талдаудағы гендерлік тәсілдің ерекшеліктері.

2-тақырып: Оқытудың белсенді формалары мен әдістері. Ситуациялық талдау оқу процесін белсендіру әдісі ретінде. Рөлдік ойындар оқу процесін белсендіру әдісі ретінде. Ойындар, миға шабуыл оқу процесін белсендіру әдісі ретінде. Ассоциациялар мен метафоралар оқу процесін белсендіру әдісі ретінде. Пікірталас оқу процесін белсендіру әдісі ретінде. Коммуникациялар оқу процесін белсендіру әдісі ретінде.

3-тақырып: Орыс әдебиетін оқыту әдістемесі. Көркем шығармаларды зерттеудің салыстырмалы типологиялық әдісі. Көркем шығармаларды зерттеудің салыстырмалы тарихи әдісі. Герменевтика оқыту әдісі ретінде. Әдіс ретінде жазушының портрет-өмірбаяны. Мәдени-тарихи мектеп талдау әдісі ретінде. Формальды мектеп талдау әдісі ретінде. Мифологиялық мектеп талдау әдісі ретінде. Салыстырмалы зерттеулер талдау әдісі ретінде. Постструктурализм талдау әдісі ретінде. Әдеби құбылыстарды әдіс ретінде қарастырудың құрылымдық жүйесі. Психоаналитикалық мектеп әдіс ретінде. Әдіс ретінде интуиционистік мектеп.

4-тақырып: Көркем шығарманы талдау әдістемесі. Л.С. бойынша дамытушылық тренинг. Выготский. Әдеби шығарманың формасы. ОПОЯЗ. Гершесонның «баяу оқу» әдісі. Тарту-Мәскеу мектебі (Ю.М. Лотман). Р.Барттың «автордың өлімі» концепциясы шығарманы талдау әдісі ретінде. Шығармаларды талдаудағы архетиптік көзқарас.

5-тақырып: Көркем шығармаға әдеби тәсілдер.

Лирикадағы дәстүрлі әдеби тәсілдер туралы заманауи ойлар. Прозадағы дәстүрлі әдеби тәсілдер туралы заманауи ойлар. Драмадағы дәстүрлі әдеби тәсілдер туралы заманауи ойлар. Лирикалық шығарманы талдаудың негізгі әдістері. Прозалық шығарманы талдаудың негізгі әдістері. Драмалық шығарманы талдаудың негізгі әдістері. Талдаудың сыртқы, кездейсоқ әдісі. Имманентті, ішкі талдау. Әдеби жанрларға қатысты ерекше тарихи-типологиялық көзқарастар. Шығармадағы әдеби естеліктерді талдау.

6-тақырып: Көркем шығарманы оқу кезеңдері. Әдебиет мұғалімінің «Шығармашылық құралдары». Әдебиет пәнінен кіріспе сабақтары. Оқу көркем мәтінді оқу кезеңі ретінде. Әдебиет бойынша қорытынды сабақтың функциялары. Лирикалық шығарманы талдау жүйесі. Прозалық шығарманы талдау жүйесі. Драмалық шығарманы талдау жүйесі.

7-тақырып: Әдебиетті оқыту әдістемесінің өзекті мәселелері. Мәтінді оқу және түсіну: мәселені қазіргі заманғы түсіну. Ф.И. Буслаева. В.Я.Стоюнин. Орыс әдебиетін оқыту туралы. Шығармаларды мәтіндік зерттеу. В.Я.Стоюнин. Әдеби әңгімелер. Эпикалық шығарманы тұтас зерттеу. Әдеби шығарманы зерттеу жүйесі. Версификацияны зерттеу. Айхенвальд Ю. Жалқаулық үшін мақтау. М.О.Гершензон. Көркем әдебиет және білім. Әдеби тәрбиенің тәрбиелік аспектілері. Көркем шығарманы түсіндіру туралы. Л.С.Выготский. Өнер психологиясы.

«Орыс тілін оқыту әдістемесі» пәні

1-тақырып: Орыс тілін оқыту әдістемесінің объектілік-пәндік саласы мен міндеттері. Орыс тілін оқыту әдістемесінің объектісі, пәні, міндеттері. Орыс тілін оқытудың мақсаттары. Орыс тілі әдістерінің басқа ғылымдармен байланысы және лингвистикалық әдістердегі заманауи тәсілдер. Орыс тілін оқыту әдістемесінің тарихы және оның болашағы. Орыс тілін оқытудың коммуникативтік әдістері. Орыс тілін оқытудың принциптері. Орыс тілін оқытудың дидактикалық, лингвистикалық, психологиялық принциптері. Орыс тілін оқытудың өзекті әдістемелік принциптері.

2-тақырып: Орыс тілін оқытудың стратегиялары. Орыс тілін оқытудағы тәсілдер. Орыс тілін тілді оқыту объектісі (тіл, сөйлеу, сөйлеу әрекеті) тұрғысынан оқытудың тәсілдері. Орыс тілін оқыту әдістемесі тұрғысынан оқытудың тәсілдері (жүйелік-функционалдық, саналы-коммуникативтік және коммуникативті-белсенділік). Орыс тілін оқытудың заманауи технологиялары. Білім беру технологияларының классификациялары. Орыс тілін оқытуда тиімді педагогикалық технологиялардың сипаттамасы. Тұлғаға бағытталған оқыту технологиялары.

3-тақырып: Қазақстан Республикасындағы білім беру жүйесінің дамуының негізгі тенденциялары. Орыс тілін ана тілі ретінде оқыту әдістемесінің жалпы мәселелері. Қостілділіктің ерекшеліктері. Орыс тілін ана тілі ретінде оқытудың жалпы дидактикалық және педагогикалық негіздері Ана тілін оқытудың лингвистикалық, әлеуметтік-лингвистикалық және лингвомәдени негіздері. Орыс тілін екінші тіл ретінде оқытудағы тәсілдер. Лингвистикалық тәсілдер: құрылымдық, лексикалық, әлеуметтік-мәдени. Дидактикалық тәсілдер: оқушыға бағытталған, дедуктивті, индуктивті. Психологиялық тәсілдер: ғаламдық, гуманистік, когнитивтік. Кіріктірілген тәсілдер: коммуникативті-белсенділік, оқушыға бағдарланған әдіс, бірлескен оқыту. Қостілді балаларға екінші тілді оқытудың тәсілдері.

4-тақырып: Оқыту әдісі дидактикалық ұғым ретінде. Орыс тілін оқытуға қатысты когнитивтік әдістердің сипаттамасы. Когнитивті әдістер мен оқыту әдістері. Орыс тілін оқытудың лингвоцентристік әдістемелік стратегиясы. Орыс тілін оқытудың антропоцентристік әдістемелік стратегиясы. Қазіргі лингводидактиканың антропоцентризм принципінің әсерінен пайда болған жаңа салалары.

5-тақырып: Тіл туралы ғылымның тарауларын зерттеу әдістемесі. Фонетика, графика және орфографияны оқыту әдістемесі. Лексика мен

фразеологияны зерттеу әдістері. Сөзжасамды зерттеу әдістемесі. Синтаксисті зерттеу әдістемесі. Орфографиялық сауаттылықты зерттеу әдістері. Пунктуациялық сауаттылықты оқыту әдістемесі. Оқушылардың сөйлеу әрекетін дамыту. Орыс тілі сабақтарындағы стилистика және сөйлеу мәдениеті.

6-тақырып: Қазіргі білім беру кеңістігінде орыс тілін оқыту үдерісін бағдарламалық-әдістемелік қамтамасыз ету. Қазіргі сабақ: сабақтың негізгі құрылымдық элементтері. Пәнді оқытудың негізгі ұйымдастыру формасы ретінде орыс тілі сабағының мәні: сабақтың психологиялық ерекшеліктері, функциялары. Әртүрлі жіктеу негіздерін ескере отырып, орыс тілі сабақтарының типологиясы. Орыс тілін оқыту үдерісін жоспарлау және жүзеге асыру үшін мұғалімдерді дайындау жүйесі. орыс тілі оқулығы. Орыс тіліндегі жаттығулардың классификациясы. Орыс тілін оқытуға арналған құралдар. Орыс тілі сабағында көрнекі және электронды оқу құралдары. Орыс тілі бойынша дайындық деңгейінің диагностикасы. Орыс тілінде білім мен дағдыларды қалыптастыруды бақылау. Критериалды бағалау: құрылымы мен мазмұны. Қалыптастырушы бағалау процесі. Жиынтық бағалау процесі. Орыс тілінен тестілеу жүйесі.

7-тақырып: Тілдік тұлға ұғымы мен теориясы. «Ғылыми парадигма» («білім парадигмасы») түсінігі. Қазіргі ғылыми парадигмалар жүйесіндегі генеративті лингвистиканың рөлі. Лингвокультурология антропоцентристік лингвистиканың бір бөлігі ретінде. Жаңа білім парадигмасындағы интернет лингвистиканың орны. Жаңа білім парадигмасындағы корпус лингвистикасының орны орыс тілін оқытуда коммуникативті бағытты жүзеге асыру (лингвистикалық құзыреттілік, лингвистикалық құзыреттілік, коммуникативті құзыреттілік). Орыс тілін оқыту әдістемесі саласындағы қазақ лингводидакттарының зерттеулері.

3. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Негізгі:

1. Богданова О.Ю., Леонов С.А., Чертов В.Ф. Методика преподавания литературы. - М.: Академ А, 2020
2. Ланин Б.А. Методика преподавания литературы: учебная хрестоматия: учебное пособие. Москва. Юрайт. 2021.
3. История русской литературы XX-XXI вв. Под. общей ред. Мескина В.А. М., Юрайт, 2020
4. Современные образовательные технологии. Под ред. Е.Н. Ашаниной. Москва. Юрайт. 2021
5. Сомова, Л.А. Методика обучения литературе: особенности художественной коммуникации : электронное учеб. пособие / Л.А. Сомова. – Тольятти : Изд-во ТГУ, 2015
6. Тарланов Е.З. Основы теории литературы. Анализ поэтического текста. Учебник и практикум для вузов. Москва. Юрайти. 2021

7. Е. Хализев Теория литературы // учебник. М. «Высшая школа», 1999.
8. Крупчанов Л.М. Теория литературы // учебник. Флинта.Наука 2018
9. Анцибор М. М. Активные формы и методы обучения. Тула, 2020.
10. Беспалько В. П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. - М., 2018.
11. Палиевский П. В.: Литература и теория
12. Мещеряков В.П. Введение в литературоведение. Основы теории литературы // М.: Наука, 2015
13. Рыбникова М. А. Очерки по методике литературного чтения . — 3-е изд. — М. : 2018.
14. Энгельгардт Б.М. Литературоведение. Избранное. М.: Юрайт, 2021
15. Архипова Е.В., Воителева Т.М., Дейкина А.Д. и др. Теория и практика обучения русскому языку: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учебных заведений / Под ред. Сабаткоева Р.Б. – Москва: Издательский центр «Академия», 2015. — 320 с.
16. Баранов М.Т., Ипполитова Н.А., Ладыженская Т.А., Львов М.Р. Методика преподавания русского языка в школе: Учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под ред. М. Т. Баранова. - М.: Издательский центр «Академия», 2010. - 368 с.
17. Литвинко Ф.М. Методика преподавания русского языка в школе: учеб. пособие / Ф.М. Литвинко. – Минск: Высшая школа, 2015. – 448 с.
18. Щукин А.Н. Методика преподавания русского языка как иностранного. - Москва: Высшая школа, 2003. — 334 с.
19. Панов Б.П. Типы и структура уроков русского языка. Пособие для учителя. – Москва: Педагогика, 2016. – 208 с.
20. Кубрякова Е.С. Эволюция лингвистических идей во второй половине XX в. (опыт парадигмального анализа) //Язык и наука конца XXвека/под ред. Ю.С. Степанова. - М.: Российский гос. ун-т, 1995. - С.149

Қосымша:

1. Выготский Л.С. Психология искусства.
2. Веселовский. Историческая поэтика.
3. Проблемное обучение: прошлое, настоящее, будущее: Коллективная монография: в 3 кн. / Под ред. Е.В.Ковалевской. — Нижневартовск: Изд-во Нижневарт. гуманит. ун-та, 2016.
4. Хуторской А.В. Эвристическое обучение: теория, методология, практика. Научное издание. - М.: Международная педагогическая академия, 2018. - 266 с.
5. А.Я. Эсалнек. Теория литературы. Учебное пособие. Москва. Флинта. 2015
6. История литературоведения. Учебник для вузов. Под.ред. О.Ю. Осьмухиной. М.: Юрайт, 2021.
7. Введение в литературоведение в 2 тт. Учебник для вузов / Л. В. Чернец; Под ред. Л. В. Чернец. - М.: Юрайт, 2021.

8. Минералов, Ю. И. Сравнительное литературоведение (компаративистика): учебник для бакалавриата и магистратуры. М.: Юрайт, 2019
9. Илья Петрович Ильин. Постмодернизм от истоков до конца столетия: эволюция научного мифа. М.: Интрада, 2017
10. Фокин Ю.Г. Теория и технология обучения: деятельностный подход: Учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский центр «Академия», 2016
11. Потебня А.А. Мысль и язык. Избранные работы // М.: Юрайт, 2021
12. Литературоведение. Биография писателя // учебное пособие для вузов. М.: Юрайт, 2021
13. Омилянчук С.П. Текстология. Конспект лекций. Московский государственный университет печати.
14. Эстетика и теория искусства XX века [Хрестоматия] Мигунов А. С.
15. Фаустов А. А. Архетип // Поэтика: словарь актуальных терминов и понятий / гл. науч. ред. Н. Д. Тамарченко. — М.: издательство Кулагиной; Intrada, 2018.
16. Потебня А.А. Мысль и язык. Избранные работы // М.: Юрайт, 2021
17. Артёменко Н.А. Теория и методика обучения русскому языку. – Томск: Изд-во ТГПУ, 2019. – 284 с.
18. Литневская Е.И., Багрянцева В. А. Методика преподавания русского языка в средней школе: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. — М.: Академический проект, 2016. — 590 с.